

Länsstyrelsen
Västerbotten

Yttrande

1 (4)

Datum
2023-05-05

Ärendebeteckning
551-3475-2023

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Promemorian - Tillfällig åtgärd för att underlätta försvarsövningar under särskilda förhållanden

Er beteckning: KN2023/00937

Sammanfattning

Länsstyrelsen har stor förståelse för att omvärlden förändrats och att de tillstånd som reglerar försvarets övningsverksamhet är beslutade utifrån förutsättningar som inte stämmer med dagens situation. Länsstyrelsen instämmer också i promemorians bedömning att det inte är möjligt att i det korta perspektivet genomföra tillståndsprövningar eller, i de fall det är möjligt, anmälningar om ändrad verksamhet för att möjliggöra att Försvarsmakten kan genomföra gemensamma övningar med utländska förband. Det är av stor vikt att Försvarsmakten kan genomföra dessa övningar och Länsstyrelsen ställer sig därför bakom behovet av att medge undantag från efterlevnad av villkor och försiktighetsmåt.

Länsstyrelsen bedömer dock att underlaget inte redovisar en komplett riskbild över vilka hälso- och miljökonsekvenser undantaget kan medföra. Bland annat redovisas inte vilka konsekvenser förslaget kan få för dricksvattenkvalitet, trots att militärövningar kan orsaka flera typer av utsläpp som påverkar vattenförekomster, vilka kan nyttjas som dricksvattentäkter. Länsstyrelsen menar också att skydd av människors hälsa och miljön är en naturlig del av Försvarsmaktens verksamhet och undantaget bör kunna utformas så att dessa aspekter blir en del av utformningen av övningarna.

Länsstyrelsen bedömer att undantag från villkor och försiktighetsmåt som reglerar övergående miljöeffekter är sådana villkor som undantag kan medges från. Även villkor som reglerar formella aspekter som exempelvis storlek på fordon etc är villkor som undantag kan medges från. Undantag från villkor får dock inte medföra att betydande och bestående skador uppstår på människors hälsa eller miljön. Länsstyrelsen anser därför att förslaget i promemorian behöver begränsas och justeras så att det av lagtexten framgår vilka typer av villkor som undantag kan medges från.

Länsstyrelsen anser vidare att det av lagtexten bör framgå att Försvarsmakten *i god tid före övningar genomförs* ska underrätta Försvarsinspektören för hälsa och miljö om övningar som kan göra sådana avvikelser nödvändiga.”

Länsstyrelsen vill också påtala att det är viktigt att det förtydligas att ansvaret för att återställa eventuella skador som uppkommer på grund av övningsverksamhet ligger på Försvarsmakten.

Länsstyrelsens synpunkter på promemorian

Länsstyrelsen delar utredningens slutsats om att det behövs ett undantag och är positiv till en tidsbegränsad bestämmelse men ser behov av att förslaget till bestämmelse preciseras för att undvika risken för betydande och bestående skador på människors hälsa eller miljön.

Länsstyrelsen lämnar följande synpunkter, vilka inbegriper behov av justering av lagtexten, på utredningens förslag.

Förslagets utformning och dess konsekvenser

Länsstyrelsen anser att promemorian inte ger en tillräckligt tydlig bild av behovet av förändringar och konsekvenserna av förslaget.

I promemorian nämns att påverkan kan uppkomma från buller, antalet flygrörelser, utsläpp från flyget och flygbuller. Redogörelsen är inte uttömmande för vilka miljö- och hälsoeffekter som kan uppkomma som en följd av förslaget vilket innefattar såväl avvikelser från typer av vapensystem, fordon och luftfartyg som andra villkor för verksamheten.

Länsstyrelsen bedömer att underlaget inte redovisar en komplett riskbild över vilka hälso- och miljökonsekvenser undantaget kan medföra. Bland annat redovisas inte vilka konsekvenser förslaget kan få för dricksvattenkvalitet, trots att militärövningar kan orsaka flera typer av utsläpp som påverkar vattenförekomster, vilka kan nyttjas som dricksvattentäkter.

Det förslag som föreslås i promemorian innebär ett generellt undantag, där Försvarsmakten inte skulle behöva efterleva några villkor eller försiktighetsmått i samband med militära övningar som genomförs tillsammans med andra länders krigsmakter, under drygt ett års tid.

Länsstyrelsen bedömer att ett så generellt undantag kan innebära risker för att irreversibla skador kan uppkomma samt att det kan påverka möjligheten att uppnå den status eller potential som vattenförekomster ska uppnå enligt miljökvalitetsnormerna. Sådana skador kan medföra miljöeffekter som inte är övergående och riskerar ge konsekvenser för människors hälsa och miljö för en tid framöver.

Förslaget är i dess nuvarande lydelse inte begränsat till övergående miljöeffekter såsom exempelvis buller, som i sig är hälsobelastande men dock ej bestående efter att en övning har avslutats.

Försvarsmaktens behov

Länsstyrelsen har insikt om att Försvarsmakten har ett behov av möjligheten att bedriva militärt samarbete och öva tillsammans med andra länders försvarsmakter.

Länsstyrelsen ser att den nuvarande lagstiftningen medför begränsningar i Försvarsmaktens möjligheter av att genomföra samövningar med utländska förband då tillståndsprocessen och även till viss del anmälningförfarandet är tidskrävande processer. Länsstyrelsen instämmer därmed i promemorians bedömning att det inte är möjligt att i det korta perspektivet genomföra tillståndsprövningar eller, i de fall det är möjligt, anmälningar om ändrad verksamhet för att möjliggöra att Försvarsmakten kan genomföra gemensamma övningar med utländska förband.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen anser att motivet till förslagen i promemorian, att möjliggöra internationella övningar och samarbeten, är av stor vikt för Sveriges säkerhet och beredskap.

Länsstyrelsen anser att promemorian är för översiktlig och inte belyser risken för betydande och bestående hälso- och miljörisker. Länsstyrelsen anser att förslaget om ett generellt undantag är för långgående då det riskerar innebära en irreversibel miljöpåverkan, vilken kan komma att påverka miljö och människors hälsa för tid framöver. Länsstyrelsen ser därför ett behov av att det i det fortsatta lagstiftningsarbetet begränsas vilka typer av försiktighetsmått och villkor som det ges undantag från.

Länsstyrelsen bedömer att undantag från villkor och försiktighetsmått som reglerar övergående miljöeffekter är sådana villkor som undantag kan medges från. Även villkor som reglerar formella aspekter som exempelvis storlek på fordon etc är villkor som undantag kan medges från.

Länsstyrelsens inställning är dock att det inte är lämpligt att ge ett generellt undantag då det kan medföra risker för miljö- och hälsoeffekter vilka ger bestående/ irreversibla miljöeffekter och riskerar att Sverige inte kan uppnå miljö kvalitetsnormerna.

De i promemorian föreslagna ändringarna är tidsbegränsade till den 31 december 2024 och avser endast tillfällen när det bedrivs militärt samarbete med andra länder. Länsstyrelsen anser, under förutsättning att justering av vilka villkor och försiktighetsmått som undantag ges från,

att fördelarna med förslaget väger upp kortsiktiga och övergående miljökonsekvenser som Försvarmaktens verksamheter kan medföra.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschef Magnus Langendoen med miljöjurist Sandra Nordlander som föredragande.

Kopia till

magnus.moreau@regeringskansliet.se